

a legpiszkosabb belügyi mozzanat tárgyalására a belügyminiszter sem. Így kerültek ki a vitából nekik szánt meny-dörgös menykő lecsapását. Panyé Fabinyi mondott el néhány formai dolgot és a horvát miniszter jegyzetett a collegiá számára. Az erkölcsi kék foltokat tehát kikérték az exzellenziás hátaik, hanem a somogyi levél ott marad felbőnek a poliáiki firmamentumon és írott tanúsága leendő annak évek hosszú során keresztül, hogy a Tisza-kormányzat alatt az állam erkölcsi hanyatlottak és politikáját becs-telen cselekedetek tartották fenn.

Belföldi hírek. A Zoltán aranyre- te. A felhivatalos Bud. Corr. a következő hírt közli: Az államnyomda már hozzáfogott az újon kibocsátandó 30 millió forintnyi ösz- szegű négy százalékos aranyjárdék-kötvények előállításához. E kötvények szövege az eddig kibocsátottakétól eltérőleg önként érthetőleg nem fog hivatkozást tartalmazni a konverzió- ra, hanem csak a penztárodatorról szóló 1887. XXXII. törvényre hivatkozik. — Zenta város képviselőtestülete a leg- utóbbi közgyűlésen egyhangúlag elhatározta, hogy a városnak önálló törvényhatóság le- endő átalakítását a törvényhozás előtt kérel- mezni fogja. Okot erre a megyei törvényható- ság ama határozata adott, melylyel a városi aranyjárdék egy könyvelői és egy újabb számvé- nyel állás szervezése rendelkezett el. — Hollán Ernő nyugdíjazása. A ki- rály ő felsége felvilágosította Bécsben kért elhatározásával Hollán Ernő altábornagy- nak, a székesfehérvári V. k. honvédelmi kerület parancsnokának saját kérelmére, a jól meg- érdemelt nyugállományba helyezését elrendelte s ez alkalommal neki a belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta. — Elbocsátott csond bízott. Az újpesti képviselőtestü- let legutóbb tartott rendkívüli ülésen Chapó Géza eszenbízott elbocsátotta.

Országgyűlés. A képviselőházban teg- nap általános közgazdasági vita folyt, melyre alkalmat a fölművelés-, ipar- és kereskedelmi társaság költségvetésének tárgyalása adott. — Legelőször is Szalay Imre szólott fel a bortermelés érdekében a kormány ellen. Utána Petrich Ferenc beszélt hosszadal- masan a gazdaságok majdnem minden ágá- ról s tökélet az ellen, hogy a helymennyesz- tés az állam sokat költsön. Haunibál József a mintapénze ellen beadott soproni kérvény mellett szólott fel s azt fejtette, hogy a mintapénzek milyennek kellene lenni. Linder György a kis gazdák hitel- kérelmét vetette fel. S ezután Dárday Sán- dor szólott a tulajánítás kérdéséhez. Végül Karolvi Sándor gr. a gazdasági hiteltől be- szélt s azt kérte a kormánytól, hogy a hitel- szövetkezetek alakítását mozdítsa elő. — A fölművelési miniszter távollétében Matlekovits Sándor államtitkár választott a felszólalóknak. Az ülés végén a miniszterelnök Peterjesz- tette a szeszadóról és a söradóról szóló tör- vényjavaslatokat.

Külföldi hírek. A német trón- örökös állapotában, mint a Timesnek San- Remóból sürgönyzik, a múlt hét utolsó nap- jaiban, főleg a beállott rossz időjárás köz- vetkeztében, tetemes rosszabbul állott be. Eh- hez járult az utóbb jelentkezett újabb kép- ződmények által előidéztet gyuladás. A trón- örökös hangja valamivel erősebb lett, de csak

a közelében állók értik meg s ezért nem fo- gadhatta személyesen az üdvözlőket, kik a Zirio villában meyezőjének elfordulójá al- kalmával mult kedden megjelentek. — Mac- kalmával tanácskozott a trónörökös környezeté- hez tartozó orvosokkal és aztán megvizsgálta a trónörökös Hír szerint a vizsgálat eredmé- nye kedvező. A tégefő gyuladása esekélyebb, a daganatok szinten kisebb mérvűek. A tüne- tek mindinkább a rák diagnózis ellen szólnak. — A szociálisták 3 napi tárgyalás után a la- mentben véget ért s 3 napi tárgyalás után a javaslat bizottsághoz utasított. — A bol- gár kormány értesítést kapott, hogy Drinápoly környékén orosz tiszték által vezé- nyelt új bandák alakultak, hogy Ruméliába törjenek.

Kálvinista Athen. — Az ev. ref. közép iskolai tankönyv iradalmáról. — (I.) A mult évi „Pesti Hírlap” egyik — ja- nuár havi — számból egy pár igen derek cikket olvastam a tudomány centralizáció- jának hátrányairól s a tudós szerző (ugy gon- dolom Schwartz Gyula) nagyon szépen kimutatta, hogy mennyire káros ez épen ma- gára a tudományra nézve. Valóban el kell szomorodnunk, midőn azt látjuk, hogy főváro- sunk lett a gőzönt, mint egy monopolizáló tudományt, minek az a következtése, hogy már hallgatólágon elismerhettek és elismer- tik, hogy csak az a valódi tudomány a mi — budapesti.

Hát hiszen örvendeni kell azon minden igaz magyar hazának, hogy Budapest a ma- gyar tudomány, művészet, irodalom stb. köz- pontja. — de sajnálkozni kell a fölött, hogy a vidék nagyobb városai e tekintetben majd nem egészen el lettek s el annak törpülve. A külföldön ilyen — a magyarországi- hoz hasonló — helyzetet nem találunk. Na- gyon helyesen. Hivatkozom a nagy Német- országra és Angliára a hol a tudomány nincs centralizálva, a hol nem monopolizál ma- gának mindent a főváros de sokat átenged a vidéki jelentékenyebb városoknak, hasznára a tudománynak hasznára és kimondhatatlan elő- nyére a közművelődésnek.

Tessék lássék-ből szokás ugyan a vidéki tudományosságot is respektálni, sőt nem is olyan régen olvastam, hogy Szegedet megteszik hők A t h e n n e k, hogy miért? azt már nem tudom, de a cikket író sem tar- totta szükségesnek — indokolni. Pedig ha van Magyarországnak városa Budapest kivül, mely a magyar Athen ne- vet teljes joggal megérdemli, sőt megkövetel- heti, az Debreczen, mert Debreczen a kálvinista Róma, századokon át volt a ma- gyar tudományosság zászlóvivője, a mit az irodalom történelemmel tudok bizonyítani.

Csak egy megfigyelő tekintetét kell vetni Debreczen város irodalmának történetére, me- lyet ha bár vázlatban is, de kellő hitelesség- gel áitott össze Kulbini Nagy Benő s a „Csokona a l A l b u m - ban” jelent meg, ez megmutatja azt, hogy Debreczen mi volt a tu- dománnyra nézve? — És ma? ma valóban nem mondhatjuk Athennek Debreczen, pedi minden tényező meg van rá, hogy ismét az legyen. Van-e város honlani tudományos, szakszerzet tanerő volna, mint Deb- reczenben? — Az öregek és öregedni kezdők (Dr. Török, Thóth Ferenc, Menyhárt Janos, Balogh Ferenc, Tüdős János, Márk Pál, Békéssy Gy. Dr. Öreg János stb.) megtették a magok kötelességeiket s egye-

sektől még most is vár sokat és biztosan a magyar tudományosság.

Különösen a collegium tanerői apótlak — természetesen — a tudományt s bár ev. ref. vallásu jellegű is, de mindenkor elismer- rest kivívóan.

Kitünő egyének is voltak azok a tudomány minden ágában. De a maiak méltó utódai az elődöknek — Mert egy Tóth József, jegos utódja a nagy Kerekesnek s Nagy Pál a leghíresebb fizikusoknak, — s bizonyára, Buda y Ézsai- asnak, Sárváry Pálnak, s a többi feled- hetetlen nagyoknak, kiknek működése egyfe- lől a tudományossággal, másfelől az ev. ref. vallással és ezzel együtt a collegium hírnevé- vel összefert, — méltó utódai Dr. Öreg Nagy Elek, Géresi Kálmán, Sinka Sándor, Dóczi Imre és a többiek, nem em- litve a theologiai és jogi fakultások fiatal, tudományos képzettséggel rendelkező taná- rait.

Ott van a reáliskola, — kiváló színvona- lon álló tanárkarral, a kereskedelmi akadé- mia, a kath. gymnasium... szóval Pallas- nak egész tábora, vezérkara, — kik ha föl- veanék azt a régi elhagyott zászlót, melyet a XVI. századtól fogva oly feut lobogtattak elődeink, bizonyára előteremenék azt a régi időt, midőn ismét joggal neveznek Debreczen a magyar Athennek.

Ma e szerencsésen összehozott erők csak a tanszéknek elnek, vagy legfőkébb asztal- főnökök számára dolgoznak, nagy kárára a tu- dományosságnak.

Még a felolvasókör asztalánál sem talál- kozik velők a közönség, pedig ma divatba kell magát hozatni mindenkinek s a kálvinizmus és purizmus elveit ki kell bekíteni a modern élet — kétségteletlen hibás, de — letező szo- kásaival.

Nehéz dolog fel vagy egész órán egy jó hírnevű tanárhoz méltó felolvasást adni, mert hiába, a tudományt nem szeretik sokan kom- promittálni egy kis szóba hozatal miatt.

Hát ez a kérdés én nem bolygatom. De régebbi könyveim, főleg középkori tankönyveimmel foglalkozva, eszembe jutott hogy milyen derekasan ellátták a debreczeni tanárok — r e g e b b e n — mindenféle tan- könyvekkel nemcsak a debreczeni de az egész tiszántúli egyház kerület iskoláinak növendé- keit, — míg ma? —

A legcsudálatosabb t a r t ó z k o d á s t tapasztaljuk. — Miért? —

Azért, mert a fővárosiak dominálnak? azért mert attól tartanak (?) hogy a kri- tika már t. i. az a híres fővárosi kritika, mely a tankönyv írást is magának monopolizálta, mint mindent, a mit írni kell nem fo- gadná kedvezően? —

Vagy más oka is van? — Nem kutatom. Rám nem tartozik.

De, ha tudjuk, hogy Imre, Ladányi, Szegedi, Tüdős, Márk, Lengyel, stb. annak idejében kiállottak, s örökül hagyták buzdításul értékes munkájukat, akkor az utódoknak azt hiszem — a bejelők helyzetét bízalom iránti kötelességük haladni a megtört uton.

Debreczen tudományosságának őrei, főleg ott a kollégiumban, nem csak önmagok, nem csak a tudományosság, de a kezök alatt növekvő generációknak tartoznak azzal, hogy a törvény, a tudományosság a pedagógiai siker érdekében megfellelő tankönyveket írja- nak, ezt várja tőlök az ev. ref. vallás, az egy- ház, s a — jövő.

Es Debreczen, mely a tudomány pártfo-

gója volt, büszke volt tudására, tudós íróra, tanárraira és ma is büszke lenne, ha a tudomány elsőrendű hősei közt említék a debre- czeni tanárokat, mint említik még ma is a régieket.

Ezeket pedig elmondám azért, hogy ke- zembe akadt egy iskolai kezi könyv lajstrom, melynek alapján jó szándéku, ügybuzgó és nem írói viszketegből származó felszólalásokat következő cikkemben tovább indokolom.

Szombathy János.

Tapintat!

(Levél a f. szerkesztőhöz) — Egy kis tapintat az, a mit bátrak vol- nánk figyelmébe ajánlani néhány urnak, a kik szívések a debr. felolvasó kör asztala mellől, szellemi élvezettel látui el az erre szomjazó művelt közönséget.

Azoknak, a kik felolvasnak, mindenesetre köszönettel tartozunk: jele annak, hogy val- halkozóbbak és szorgosabbak azoknál, a kik elmaradnak és legfőkébb — kritizálnak. De miután a felolvasások előlegezen nem czeze- aítatnak, a felolvasóknak magoknak kell arra ügyelniök, hogy sem vallási, sem ne me- zeti érülettel ne sértsenek felolvasásuk által.

Sérthetik pedig ezt nem csupán azon szavak értelme által, a melyek felolvasásukban foglaltatnak, de azáltal is, hogy e szavakat éppen az illető egyéniség olvassa fel.

Egy notorius antiszemita p. o. nem lenne megengedhető a zsidóságról tartani fel- olvasást, ha még oly tárgyilagosan és bölcsen is igyekeznek feladatát megoldani. Elkéintve attól, hogy némely kifejezésekben, akaratlanul is lehetne antiszemitikus, tehát a kör czéljá- tól teljesen elütő czélatot felfedezni, méltán sértő volna egy társadalmi osztályra nézve már magában az a tény is, hogy notorius an- tiszemita olvas fel a zsidókról.

De ez a tény áll megfordítva is. Egy tekintélyes és általunk igen tisztelt, izraelita vallásu ügyvéd ur p. o. a felolvasási-cyclusnak mindjárt elején, felolvasott „A reclama- ról az ó-korban.” Az egészen sikerült felolvasás azon részének végén, mely a „De- reczen”-ban látott napvilágot, olvashatók e sorok: —

„És végre, reclamat csinált az ó-korban a vallás is. Egyik jellemző sajátága az ó-kornak, hogy minden népi, sőt olykor min- den osztly is külön vallással bírt, s az új vallások egész sorozata keletkezett és minden vallás alapító, minden új vallás reclammal, homályos történetekkel, leginkább betegek gyógyítása és halottak felebresztésével igyeke- zett kűdetését igazolni s magához vonni az emberiséget.”

A midőn ezt a felolvasó ur felolvastasa lap szerkesztője — bizonyára a lelezes- ből közölte, nem gondolta e meg, hogy itt ezen nagy protestáns-keresztény multjáról nevezetes, ös gyökéres magyar városban, a kálvin- ista Rómában, még hozzá november 24-én, tehát rövid idővel a Megváltó szüle- tesse előtt, még sem ildomos, érthető és vilá- gos czélzással, a szedelgő kereskedelmi re- clametokk a l egy sorba helyezni azt, a mi mindnyájukra nézve hit és áhitatos tisztelet, vagy legalább kegyelet tárgya.

Es ha valaki a saját vallását kritizálgatja, ebben lehet a pártatlanságnak némi látszata s tartozhatik ez azon áramlat- hoz, a mely magát ez idő szerint felvilá- gosultnak nevezi; de valamint nem veszik ma szivesen, ha keresztény ember kritizál- gatja a zsidó vallást, ugy allani kell a tár- tozkodásnak megfordítva is. Tudjuk és hisszük, hogy felolvasó urnak, ki művét különben is K r o n a u után írta, eszeben sem volt rossz akaratot tanusítani ezen irányban, de tagad- hatlan az is, hogy eljárása nem mindenkire nézve volt rokonszenves hatásu.

Egy másik felolvasó ur már határozott megrovást hív ki. Felolvasása éppen most folyván egy helyi lapban, megnevezhetjük a szerző urat is. Dr. Kardos Albert tanár az, a ki jónak látta városunkat felvilágosítani: „A magyar nép és nyelv eredetéről.”

Valamint nincsen e tekintetben megáll- podva a komoly tudomány, ugy biztosíthatjuk a tudós felolvasó urat, hogy annyit, amennyit az ő felolvasásában találtunk, tud a magyar nép és nyelv eredetéről Debreczenben legalább három száz ember.

Azonban mégsem a témáért helytelenítjük mi dr. Kardos urat! Tudjuk, hogy sok jeles nyelvtudós van, a kiktől sok újat és szép- tanultunk a magyar nyelvészet terén, daczára, hogy nem a magyar nép fia; a Budenz József, Riedl Szende, Simonyi és mások érdemei nem ösmeretlenek előttünk. Rosszalunk kell azon- ban azt a hangot, azt a m o d o r t, a mellyel Kardos ur a tárgyat fejtegeti. Imé, így szól egy helyen:

Habzik a ló már, botlik a ló már, Messze a kastély, — csárda közel; Onnan a fény, által a sötétben Hivogatolag erre lövel.

Szolgaléány áll ottan élébe... És a lovag a lányra mered; Felsikog aztán visszariadva; „Blanka!” — hörög s futásnak ered. ... Arny suhan át a fenyveseken. Mögötte kacaj kel tévetegen.

„Nézi a lányka, felkaczag aztán, Szóli: „A v i s z o n t l á t á s r a u r a m!” Hallja Harold és megfagy a vére, S mint a kilőtt nyíl, tova rohan.

Csillag az égen, fény a sötétben Messze vidéken nem tünedez; Fut a lovag, vért izzad a méné... „Vege e hajsznak, hát soh'se lesz?...”

Oszlik az éjjel, bíboros arcezal Buvik a nap ki s földre le néz; Ujra remélni kezd a lovag már, „Hátha csak álom volt az egész?...”

Végre eléri a Cethi kastélyt... Tárt kapu alján nő pihene... A dobogásra hirtelen eszmélt S az ifjú fele lövel a szemé.

„H e z i s ő í t t, Blanka, e rémkép!” Így a lovag órvjogve kiált, Méne felugrik, visszajut és Futva a földön vonja urát. ... Arny suhan át a fenyveseken Mögötte kacaj kel tévetegen.

„Végre feleszmel, bár lova fut, fut, A lovag eszmél, s hátra tekint; Huh! — a nyomában Blanka vagy árnya? Sirva, kacagva leng s közelit.

Felnyög az ifju, méne megugrik Egyre mögötte suhan az árny És a fagyaszto egyre kísértő Vad kacagás is kel a nyomán.

Még csak egy ugrás, már el is érte S az ifju mögött ül a lange alak, Ujjai közé fogja az arcát És vadul a fülebe kaczag.

Csillag az égen fény a sötétben Messze vidéken nem tünedez; Fut a lovag, vért izzad a méné „Vege e hajsznak hát soh'se lesz?...”

Oszlik az éjjel bíboros arcezal Buvik elő a nap azután Haj! de a rémes árny s kacagása Most se marad el, ott a nyomán.

Által a retent, által a lápon Völgyön alá és fel a hegyen, Szüntelenül így tart ez a hajszá Hogy soha vége de ne legyen! ... Arny suhan át a fenyveseken Mögötte kacaj kel tévetegen!

Rónay Imre.

REJTELMEK.

— Regény. —

Írta: SZALATNAY LÁSZLÓ. 40

VII

Champion Albert.

— Hátha nem adják a leányt? — Azt nem hinnem, hiszen az öreg bácsi fiaként szeret. — No jó hát, megkísértsük a leány kérését

A közép- csekedéssel em- hős Etélet. I dicsőségé gyaroknál a hunoktól szá- német is külön szatudják vinni. Vala nem volna rokonságú meg az a meg a mag. A scytha nemcsak azért is vitézek és sz- mert ők is ott a görög és római- lyezik.

Ismét tova... Képzelve a magyar krón- jutott. Es ze nem vala ma támadt ne avarokkal egyt a gy h i r ő z a b b és szabad es rómaiak sor- sem horda ide gy a r e m b e k e s e g t ö l e n e k e l t e e l e h u n k i d e m o s t m i b i z o n y i t o a d i c s ő s e b ő l v a l ó, v e g e l e t ö t t e f a j v a g y o k b o l e f e s z k s z i v e b e, m i n t a j u k, m i l y e s z i t t y a v i h a n y m e g h a r s z i t t y a n e v r e v a l l j a f e n n e t y a v e r c s o g

Pedig a ege- letezett soha. — Es végül már a közép- leguabb ideg, a tudós és ember egy- hogy az ő né- az isten előtt, a maga nemve- rá, hogy az ő től, a görög scytháktól sz- ember pedig hun rokonok. Nagy- idézetekben a a mit egy sz- lehet és szol- el. — hog Kardos urtól, a legmagyarai- nemzeti érüle- dobálni az ér- gokkal. Tette- két év előtt ta- lapokban kell- satyrikus író- adatokat talál- kör asztalára, volna ezen író- letének megro-

Dr. Karo- fel rosszakara- ben azon elve- ó korban” cz- közleménynek ves- ó uraknak másrészt aján- bölcselmi szab- pedig ezt jóak- kör szépen in- ly felolvasás- a közérdeklőd- Az sem olvasások szer- de rendszeren- az által, hogy- mányos dolga- színész urak Debrec-

* A tel- mely pompá- fával, banat- drága pénze- beszerezni, e- engedni, poh- Az öreg jan- furcsán visel- nagy pelyhe- dig megered- mely a hóv- * Es el

A középkori magyar krónikás nagy dicsekedéssel emlegette a hun elődöket és a hős Etelet. De micsoda mindezt más népek dicsőségéhez képest. Hiszen a magyaroknál, ha csak Eteletől, meg a hunoktól származnak, még a szláv meg a német is különb nép, mert régebb időre visszatudják vinni a származásukat.

Valami híres római hőssel nem volna, megvetendő dolog rokonságba lépni. — De ebben meg az angol krónikás előzte meg a magyart.

A scythák ezek, a kikben a magyarok nemcsak azért találhatták fel őseiket, mert ők is vitézek és szabadságszeretők voltak, hanem mert ők is ott laktak régebben, a hová a görög és római írók Scythia birodalmát helyezik.

Ísmét tovább:

Képzhetjük, mekkora öröm fogta el a magyar krónikást, mikor erre a felfedezésre jutott. Eszerint a magyar nemzet nem valamijött ment, ujonnan támadt népség hanem a hunokkal és avarokkal együtt azoktól az ősrégi, nagy hírű scytháktól ered, kiknél vitézebb és szabadabb népet még a régi görögök és rómaiak sem ismertek, mert ez a nép sohasem hordta idegen hatalom békét. A magyar embert már akkor is büszkeség töltötte el, mikor azt énekelte a hegedőse, hogy Etele hun király volt az ősapja. De most mikor a krónikás bizonyította neki, hogy annak a dicső scytha népnek a véréből való, valóságos kevelység-gelűtött a mellére: en szittyafajvagyok. E hit talán még melyebben bőlefésközte magát a magyar ember szívébe, mint a hun atyafiság; hiszen tudjuk, milyen híresek, még ma is a szittyá virtusok! az is tudjuk, hogy hány meg hány ember büszke utabban is a szittyá névre és hogy hány meg hány ember valija fennen, hogy az ő ereiben tiszta szittyá vér csörgedez.

Pedig a fantázia merő játéka, hia képzelgés az egész! Scythia birodalma nem létezett soha, sat.

És végül még egy idézet:

„Ez lett tehát a magyar nép genealogiája már a középkorban s ez maradt majdnem a legújabb ideig. Meg volt vele elégedve a pap, a tudós és a közönséges magyar ember egyaránt. A papnak jól esett hogy az ő népe egy híres bibliai személyig az isten előtt is kedves Nimródig viheti föl a maga nemzedékrendjét, a tudós büszke volt rá, hogy az ő nemzete egy ókori vitéz néptől, a görögöktől is nagy becsületben álló scytháktól származik a közönséges magyar ember pedig Eteletével, Csabával meg a többi hun rokonokkal dicsekedett.”

Nagyon jól tudjuk, hogy mi ezen idézetekben a kétségtelen történelmi igazság, a mit egy szak-zerű értekezésben fejtegetni lehet és szokás. — De nem ismerhetjük el, — hogy tapintatos delog lenne Kardos úrtól, vagy akárki másról, oda állani a legmagyarabb város közönség elé s annak nemzeti érületét ily kirívó modorban megdölni az értekezésben található vaskos dolgokkal. Tette ezt már a felolvasó ur azon két év előtt tartott értekezésében is, mely e lapokban kellő méltatásra talált egy kitűnő satyrikus író részéről, a midőn oly életrajzi adatokat talált, vagy talált fel a deb. felolvasó kor asztalára, a melyek alkalmasak lehetnek volna ezen írók nymbusának és ideális tisztelének megrongálására.

Dr. Kardos Albert úrról sem teszünk fel rosszakaratot és alkalmazzuk vele szemben azon elveket, a melyeket „A reclame az ó korban” cz. felolvasásról mondtunk el a közölménynek elején. Ajánljuk pedig a felolvasó uraknak egyrészt óvatos tapintatosságot, másrészt ajánljuk az ösmeretes Kant fele bölcselmi szabály szem előtt tartását. Tessük ezt az eljárásból a debreczeni felolvasó kör szépen indult ügye iránt is, mely iránt ily felolvasások következtében csappant meg a közérdeklődés.

Az sem helyeselhető, hogy a — felolvasások szerzői már nem is kivételképen, de rendszeren csinálnak magoknak reklameot az által, hogy nemcsak szépirodalmi, de tudományos dolgait is bájos színeszők és ékes színész urak által olvastatják fel. Debreczen, 1888. febr. 1.

Epedocles.

HELYI HIREK.

A tél. Öröme a városi pénztárnak, mely pompás gschäfteket csinál most a tűzfával, bánatára a szegény embereknek, kik drága pénzre kénytelenek a tüzelő anyagot beszerezni, a tél mit sem akar szigorából engedni, noha már februárban vagyunk — Az öreg január tegnapi utolsó napja nagyon furcsán viselte magát, delelőt és kora délután nagy peyhekben sűrűn omlott a hó, este pedig megeredt az eső, valóságos tavaszi eső, mely a hóval egyesülvén rövid idő alatt víz... (A szöveg a további részletek miatt nem teljesen olvasható.)

zel árasztotta el utcáinkat. Az esőt késő éjjel hó váltotta fel, ezt pedig kemény fagy s járdáink reggelre oly síkossá váltak, hogy a korcsolyázó-nemes művészetnek buzgó hívei nem kénytelenek a nagyreidi jégpályához kifaradni, mert a korcsolyázását járdáinkon is bátran élvezhetik.

Felolvasás. Zalai Márk keresk. akad. tanár ur február 2-án a kereskedő ifjak önképző egyesületének helyiségében — mint már jeleztük — volt „Érték papírok” című felolvasást szándékozott tartani, később azonban szándékát megváltoztatván elsőbbséget adott egy „Pénz és hitel” című dolgozatának, melyet ugyancsak csütörtökön, február 2-án este 8 1/2 órákor fog nevezett helyiségben felolvasni. Kérének az egyesületi tagok s azok vendégei ezen érdekesnek ígérkező felolvasásra minél nagyobb számban megjelenni.

Színház. Tegnap este — csekély számú közönség előtt — „Felhő Klári” cz. ismeretes népszínműt adott. A czímszerepét Halmainé játszotta, ki tegnap is igen rokonszenves fogadtatásban részesült s gyönyörűen elénekelte dalait — különösen „A mi házuk felett csak egy csillag van” kezdetűt — sok elismerést és tapsot nyert. — Valódi szép magyar menyecske volt s folyton tökéletes előjátéka is elismerést érdemel. Ha da in a k (Fátyol Ferő) leginkább a 2-ik felvonásbeli dőzsölő jelenete sikerült legjobban, s „Azért csillag, hogy ragyogjon” kezdetű dala — s általában az egész megkapó jelenet — nagy tetszést nyert. A komikus szereplők: Ronaszéki Csik Istók) az általa felmulthattalni interpretált, kaczagtató „Dongó” nótájával, Locsarekné (Rokkáné), Védress (Tenger Ádám) s Hegyesi (Gerő) színecskéknek voltak. Aba András szerepében Molnár László nemesen, szépen alakított; sikerült jelenetei voltak különösen a 3-ik felvonásban. Nem értjük, hogy Felhő K. ticsa szerepét miért játszották Nagy Katali, ki e szerepet tökéletesen elejtette — ha már Ellinger Ilona nem játszhatta. miert nem adták oda a tehetséges, fiatal Kocsis Etelek, ki a női karban legügyesebb? — Viola Eva szerepét is játszhatta volna Medgyaszay Evelin, Ronaszékiné helyett.

Locsarekné jutalomjátéka. Locsareknének, páratlan komikánknak, ki a vidéken e téren első helyen áll s ki a budapesti népszínház deszkáin is nagy sikereket aratott, holnap lesz a jutalomjátéka „Angot” cz. operettben Locsarekné már anyai derült perczet szerzett a debreczeni közönségnek hogy méltó rá, hogy a közönség is szerezzen neki egy derült estét — tömeges megjelenése által! A legmelegebben ajánljuk holnapi jutalomjátékát a közönség figyelmébe, annál inkább mert maga a darab is: „Angot”, egyike a legkedvesebb operetteknek s már régen nem adatott nálunk.

Színházi műsor Febr. 2-án: „Angot” (Locsarekné jutalomjátéka). 3-án: „Kis mama”, „Már késő”, „Polgártárs” vigjátékok, (másodszer). 4-én: „Udette”, 5-én: „Ne vigy minket a kísértetbe” (Először) 6-án: Ugyanaz, (másodszer) 7-én: „Már vány-hőligyek” (Békassy Rózi jutalomjátéka). Előszínelésben vannak a következő újdonságok: „Suhancz” Kertitől. „Vasember”, „Szökött a szszony”, „Jó Fülöp” Csiky Gergelytől. „Hívtess” Kereczag Vilmostól. „Faust” új fordításban. „Czifra Zsuzsi lakodalm”, Vidor Páltól.

Kinevezés. A hajdu-szobozslói járás-bírószághoz járás bírót Lengyel Imre ottani aljárásbíró nevezett ki.

A cse. dörégi szervezeti utasítás kiegészítéseket a honvédelmi miniszter a héten körrendeletet adott ki, mely szerint a csend-őrségi szolgálat minimuma három évre szól. Minden jelentkező a legalsóbb csendőri rangfokozatba lép s a szolgálati próba időre a közös hadsereg vagy honvédségből belepő szakaszvezetők, őrmesterek és hadapród-tiszte-lyettesek is kötelesek e rangról lemondani. Sikeres csendőri szakszűvés után azonban mindannyian visszanyerik rangfokozatukat.

Határozások. Jan. hó. 22-től jan. 28-ig meghaltak városunkban: Gyenge Sándor, 55 e. r. kath. tüdőgümőkör. — Bodó Gyula, 2 e. ref. tüdőhurut. — Engi József, 50 e. ref. tüdőgümőkör. — Kovács Mária, 1 e. ref. agylob. — Zohányi Sámuel 74 e. ref. gutatés. — Walter Ferenc 10 hó r. kath. tüdőhurut. — Szntanka Rudolf, 9 hó. luth. tüdőhurut. — Kabai Mihály, 5 e. ref. roncsoló toroklob. — Asztalnok Mihályne, 20 e. ref. gyermekágyi láz. — Ungvári Bálintné, 54 e. ref. alkeplet, Tokaji Zsuzsanna, 1 hó ref. görcsök. — Dobisz? r. kath. halvaszültött leány. — Sipos Sándor, 11 hó ref. tüdőlob. — Csanádi? ref. halvaszültött fiú. — Faragó János 1 hó ref. görcsök. — Győry József, 10 hó ref. tüdőlob. — Lampenfeld Jenő, 9 e. zsidó, szervi szivbaj. — Rác Jánosné 67 e. ref. aggkór. — Soós Sára, 2 e. ref. tüdőhurut. — Csire Sándor 11 hó ref. vörheny. — Néma József, 8 hó ref. görcsök. — Kardos László, 1 hó ref. görcsök. — Szilágyi Gábor, 7 e. ref. tüdőlob. — Erdőssy Pál, 66 e. r. kath. tüdőlob. — Kämmerer Károly, 38 óra. r. kath. görcsök. — Komlóssy Róza, 4 1/2 e. ref. agylob. — özv. Tóth Mihályné, 70 e. ref. aggkór. — Torók Juliánna, 3 hó, ref. kanyaró. — Riedl Károly, 9 hó r. kath. tüdőhurut. — Bányai Mária, 15 hó ref. tüdőhurut. — El-

huntyak összes száma: 30; ezek között 20 öt éven alóli gyermek van, tehát az elhunytaknak éppen két harmada!

Közülés. A debreczeni Polgári kör f. évi febr. hó 19-én azaz vasárnap d. e. 10 órákor tartja saját helyiségében (Piacz Komlóssy-ház) XXI. dik évi rendes közgyűlést, melynek tárgyai lesznek: az elnöki jelentés, az évi számadások megvizsgálása, a jövő évi költségvetés megállapítása, a választmány és a bizottságok jelentései, a tisztikar megválasztása, indítványok tárgyalása — Mely közgyűlésre a kör tagjai tisztelettel meghívattak Debreczen, 1888. jan. hó 31-én. Az elnökség.

Felhívás. Hivatalosan felszólítottunk mindazok, kik az ezelőtt 10 évvel B-Ujváron elhalt Olajos Bénédián szovati születésű és illetőségű egyének a helybeli kir. járás-bírószághoz alál bírói letétbe helyezett hagyatékaikhoz örökösödési igényt formálhatnak, hogy örökös jogzímök igazolása végett, az említett kir. járásbírószághoz, annak mult évi deczemb. 31-én 16601/887. P. számú. égzésére való hivatkozással jelentkezzenek. Debreczen, 1888. január 27. Debreczen szab. kir. város rendőrfőkapitánysága.

Színház-vizsgálat. Az állandó színházvizsgáló bizottság tegnap d. u. 3 és 4 óra között szemlét tartott színházunkban s konstátálta, hogy tüzbiztonsági szempontból színházunk állapotai megnagyító s konstátáltatott az is, hogy a kis színpadon felállított kemence rendeltetésének kelően megfelel. (Hát a léghuzam-biztonság b a l o g-h állapotának mikor akad B o s c o j a a színházban? Szerk)

Nyilvános köszönet. A debreczeni iparos ifjuság önképző együletének háza lapja javára Szalay István ur 100 azaz egyszáz forintot volt kegyes adományozni. Fogadjon ezen adományt a nemes keblű adakozó az egylet nevében leghálásabb köszönetünket. Debreczen 1888 febr. 1. Huber József elnök. Szedlák József pénztárnok.

Husárak megállapítása bejelentve 1888. évi febr. 1-től 8-ig 32 kr. Erdei Jánosnál morgó-utca 587. sz. alatt. Kolb Jakabnál pétéria utca 687. sz. alatt. 36 kr Erdei Ferencnél csapó-utca 241. sz., bárány-utca 2284. sz., varga-utca 2238. sz. a Balogh Jánosnál Mester-utca 11 3 sz. a Csapó-utca 471. sz. a. Erdei Jánosnál Hatva-utca 1517. sz. a. Nagy Mihálynál pfa 970. sz. a. Rác Lajosnál liba-utca 2061. sz. a. 38 kr Rác Györgynél Czegléd utca 2599. sz. a. csapó-utca 10. sz. a. rózsater 10. sz. a. 44 kr. a három izraelita székben a piacon. — Minden többi bejelentett 23 mérszárékban pedig 40 kr. — Jegyzet: Magyar Gábor három székében 1 kiló hus nyomaték nélkül 8 krral drágább.

„Ne vigy a kísértetbe” című közölményünk utolsó része, mely sajtóhívekkel jelent meg, így olvasandó: „Közöltük az éke-születben levő darab meséjét, a mint ezentul is közölni fogjuk mindig az előadandó darabokét. Helyesen mert csak a szászajórá szomszujához néző tartja földolagnak a mesét, levén egy drámának főtartalmát nem esemény, mint a regényben, hanem a cselekmény, a melyben érdek az is, hogy játszó el a színpadon mozgó egyének. A már egyezel látott drámát megnezzük másodszer, sőt többször is, ha pedig valamely szerep új kézbe került, oly háttást nyerünk, mintha egészen új darabot látnánk. A színdarab előre elmondott meséje tehát emeli annak érdekét kíváncsivá tesz, hogy ezt, vagy azt a jellemet, nevezetesebb mozzanatot, hogy adják vissza a színpadon? Nem az a kérdés, hogy mi történik, hanem az, hogy a szereplő alak mit cselekszik és a színesz hogy játézik? A játék pedig mindig változik s így ujszerű hatással van.” Operákhoz meg éppen nyomtatott szöveg-könyvet adnak ki, másként nem értenék meg az énekelte mesét.

Czigánybál. Az ideai farsangon két cigánybál is lesz, az első Horváth Gyula zenekara rendezi febr. 5-én a „Magyar király” szállóházban, a másodikat pedig a Magyar testvérek rendezik febr. 12-én a Korona bál.

Nyugta. 5 az az öt frtól, mely összeget, mint a csizmadia-bálintartó ifjuság részéről az ispotályi szegényalap javára teit jötekkony adományt, így köszönettel avettem, elősmerem s nyugtázom. Debreczen, 1888 febr. 1-én. Ispotályi felügyelő.

Az én köszönet-levelem. (Hivatalos hitelesítéssel) Przemysl (Galicia). En szeduleben, gymorgöröcsben s szorulásban szenvedtem, és Brandt R. gyógyszerész nagy hatással svájci labdacsaiból csupán három dobozzal használva el, mind e bajaim megenyhültek s miután étvágyam is megjött, most már teljesen jól érzem magam. S ezért nem alhatom meg hogy önnek melyen tisztelt uram, oly jó hatású svájci labdacsaierit halás köszönetem ki ne nyilvánítsam. Fogadjon legbensőbb köszönetem, öszinte tisztelője: — Mildvurm Adél. A fönnbéli aláírás valódiságát bizonyítja Przemysl izr. egyházközségének — képviselősege, 1886. okt. 20. (P. H.) Brandt R. gyógyszerész svájci labdacsa (70 kr. egy dobozzal) a gyógyszerárakban kaphatók, de meg kell figyelni védőjegyét, mely fehér kereszt vörös mezőben Brandt R. — névaláírásával.

Magyar iparczik aránylag rövid idő alatt még nem hódította el a tért oly gyorsan a külföldi hasonmémű termékek elől, mint az általános elterjedésnek örvendő L e n c k á v e. Örömmel konstátáljuk ezt,

mert pótkávéért eddig — tudvalevőleg — évenként két millió irttal adóztunk a külföldnek. Végre akadt egy magyar gyáros, ki képes a külföldiekkel versyezni, mert megfelelő tökével rendelkezik s mert gyártmánya jobb, mint a külföldiek. L e n c k s. soproni pótkávégyárában, mint lapunknak onnét írják, éjjel-nappal dolgoznak, hogy a megrendeléseknek eleget tehesse.

Hazánk s a külföld.

A Vadnay Eötvös ügy. Vadnay Andor orsz. képviselő nevében tegnap két Radich-ezredbeli tiszt kereste lakásán Eötvös Károlyt; minthogy pedig nem találta ott és az irodai személyzettől azt az értesítést nyertek, hogy Eötvös a Fortunában van, a hol egy halált okozó súlyos testi sértéssel vádolt egyént véd, a fenytő törvényeszközbe mentek. Eötvös a II. számú tárgyaló teremben volt, mint a vádlott Katona István jogi képviselője, s onnan hívaták ki. A tanúk szobájába terlek, a hol Vadnay nevében provokálták, s a kihívás megtörténtéről a következőben értesítették feinket: „Vadnay Andor urnak a 68. gy. ezred cs. kir. tart. tisztjének helyten.

Megbízásod fojttan Eötvös Károly ur lakásán és irodájában megjelenvén, hogy tőle a rajta elkövetett sérelemért feltétlen elégtételt kérjünk; mind a két helyen azt az értesítést nyertük, hogy Eötvös Károly ur egész est 7 óráig csak a kir. törvényszék helyiségében, a Fortunában található. — Az utóbbi helyen 11 órákor feltalálván őt én Brandtner Arnold cs. kir. főhadnagy, főre nem érhető nyomatékoss hangon a következő szöveget intéztem hozzá:

Vadnay Andor cs. kir. tartalékos hadnagy ur ön által sértve érzi magát s mi mint megbízottjai az ő nevében feltétlen elégtételt kérünk. — Egyszersmind előre is kijelentjük, hogy az esetben, ha feinknek feltétlen elégtételt nem adna, Vadnay Andor hadnagy ur önt gyávának, hazugnak, rágalmozónak nyilvánítja és megveti.” Hasonló tartalmu leveleket neki kézbesítém is.

Eötvös Károly ur következő szavakkal válaszolt: — „En ezen kihívást határozottan visszautasítom. Külömben kérem, van e tudomásuk arról az urnaknak, hogy a becsületbírószághoz Tovább nem engedtem beszélni, következőleg vágya szavába: „Kérem, mi mint Vadnay tisztársunk megbízottai, nem magyarzatot, hanem határozott feleletet kerünk.”

En kardosfalvi Kardos László, cs. kir. hadnagy a 68. gy. ezredből, hozzátéve: — „Ezek-e utolsó szavai?” mire Eötvös: „Utolsó és végső szavam az, hogy visszautasítom eme kihívást és jelentést fogok tenni az önök és a magam hatóságánál.”

Budapest, 1888. január 31. déli 12 órákor Brandtner Arnold, cs. kir. főhadnagy a 68-ik gy. ezredben. Kardosfalvi Kardos László, cs. k. hadnagy a 68 gy. ezredben.

A tisztak az esetről azonnal jelentést tettek ezredesüknek. A lapokban egyebiránt az Eötvös-Vadnai ügyben összehívott bírószághoz működéséről tevesen az állítattik, hogy a bírószághoz jegyzőkönyvet vett fel s tagjai a verdictet aláírták volna. Ez nem áll, mert a tárgyalásról jegyzőkönyv nem vettetett fel s emel fogva a bírószághoz tagjai azt alá sem írhatták Somsich Pál, mint elnök, elő szóval hirdette ki az íteletet, mely is a segédek által leírattán az általuk szerkesztett jegyzőkönyvbe, szösz-rinti szövegében vettetett be. Eötvös Károly a parbjabírószághoz határozatának tudomásulvételé után — mint az „Egyetértés” írja, levelet írt Pázmány Dénesnek, mint ez ügyben szereplő egyik megbízottjának azzal, hogy e levél tartalmát közölje Vadnay Andornál E levelében Eötvös azt írja, hogy most, mivel semmi kényszer alatt nem áll, szívesen kijelenti, hogy az esküdtsek előtt tett nyilatkozata Vadnay szeméiyet nem érinti, s ő csak kötelességének tett eleget mikor a felettől nyert információk alapján esetleg Vadnait sértő kifejezésekkel élt. Fölöttebb sajnálva a félreértést és kijelenti, hogy legkevésbé sem volt sértő” szándéka.

Közzgazdaság.

Gabnaárak. (Budapest terményfőzsde jan. 30.) Buza tavaszra 7.29—7.30 — Buza őszre 7.65—7.67 fr. — Tengeri 1888 jul. — augra — máj — jun usra 5.97—5.99 frton. — Zab tavaszra 5.61—5.62 frton. Káposztarepce augusztus — septembeerre — frton.

Debr. Színház.

Holnap, csütörtökön, 1888. február 2-án. páratlan bérlet szünetben, Locsarekné N. G jutalomjátékául:

ANGOT.

Nagy operette 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő Gáspár Imre Kiadó Kutasi Imre

Farbige Seidenstoffe von 85 kr.

bis fl 7.65 per Meter (ca. 2000 verfbüchene Farben und Dessins) verfenet robenmüd stüdfweife jollfire das Fabrik-Depot G. Henneberg (f. f. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe 10 fr. Porto.

